

ANALIZA REZULTATA U DALJINSKOM JAHANJU (ENDURANCE) U NAŠOJ ZEMLJI

S. Lazić, S. Mitrović, V. Đermanović

Izvod: Nedovoljan broj radova iz ove oblasti, odnosno gotovo potpuni nedostatak, ozbiljan je problem vezan za napredovanje ove divne discipline. Analiza rezultata koji bi pomogli, pre svega, su pravilna merenja pulsa i ograničavanje prosečne brzine konja u trkama. Osim toga, od velikog značaja je i određeni rasni sastav grla koja učestvuju, ali i povećavanje distanci ka prepoznatljivim svetskim normama. Sistemi za ocenu takmičarske i priplodne vrednosti grla koja se takmiče u ovoj disciplini već postoje. Ipak, da bi se uradila prava uporedna analiza domaćih i rezultata iz inostranstva, morali bi održavati trke sa istim distancama u Evropi i drugim delovima sveta. To su već prepoznatljive dužine staze (120 - 160 km). Merenje pulsa, frekvencije disanja i prosečne brzine kretanja i poređenje tih rezultata može jasno da nam pokaže gde trenutno stojimo u pogledu kvaliteta grla i u kom pravcu treba dalje ići sa odgajivačko selekcijskim radom.

Ključne reči: konji, daljinsko jahanje, prosečna brzina, puls, trke.

Daljinsko jahanje kao disciplina

Trebalo bi pre svega objasniti kako je daljinsko jahanje nastalo, da bi shvatili važnost analize ovih podataka. Ono se pojavilo kao element marševanja vojnih trupa (konjice). Veštinom komandovanja ovim trupama obezbeđivalo se racionalno korišćenje konjske snage. Nakon višednevnih iscrpljujućih marševa, moralo je i konjima i jahačima ostati bar 2/3 snage za predstojeću borbu. Zbog toga su se ove trupe posebno pripremale i u mirnodopskim uslovima. Početkom prošlog veka iz ovoga spontano se stvorila želja da se uporedi izdržljivost konja iz različitih garnizona, a kasnije različitih klubova. Ne postoji ni jedna disciplina u konjičkom sportu, gde jahač i konj provode toliko vremena u slobodnoj prirodi i gde jahač mora svo vreme da vodi računa o stanju grla koje jaše, kao u disciplini daljinskog jahanja.

Danas, kao i oduvek, na prvom mestu u ovoj disciplini je zdravlje konja ali i jahača. Zbog toga praćenje pulsa, frekvencije disanja, brzina kretanja konja, ali i svaka promena metabolizma su od velikog značaja za utvrđivanje kvaliteta grla. Sem toga, tu se ogleda i pripremljenost određenih životinja. Podaci govore i o rasama koje imaju ili ne predispoziciju za ovu disciplinu. Pre svih, za Endurance se koriste arapski konji, anglo-araberi, ahal-tekinci, kabardian, donski i drugi, ali i melezi svih ovih, pa i nekih drugih rasa.

*Slobodan Lazić, dipl.inž., Poljoprivredno-prehrambena škola, Sombor; prof.dr Sreten Mitrović, redovni profesor; Vladan Đermanović, dipl.inž., saradnik u nastavi, Poljoprivredni fakultet, Zemun- Beograd.

Izveštaj o radu Saveza za konjički sport Srbije – OFD

Povezivanje ljudi koji se bave strukom i naukom, sa onima iz Konjičkog saveza je takođe jako bitno, radi uspešnog napredovanja ove discipline. Kod nas je sama disciplina u povoju, ali ćemo na osnovu rezultata u prethodnim godinama videti da smo ipak za tako kratak period uspeli da dostignemo nivo sa kojim bi mogli da budemo zadovoljni.

U svetu već odavno postoje ergele specijalizovane za uzgoj isključivo konja za daljinsko jahanje. Posebne analize po godinama, po uzgojnim linijama i uporedne analize rezultata su osnova dobrog uzgoja i selekcije. Tog principa se moramo i mi držati.

U radu su korišćeni podaci Konjičkog saveza, ali i prisustvo na samim takmičenjima upotpunjuje sliku i pomaže u oceni kvaliteta takmičenja, kao i samih grla.

Brzina kojom grla ulaze na merenje pulsa, broj otkucaja srca nakon trke i prosečna brzina kojom se životinje kreću su korišćeni za kasnija poređenja i analizu.

Analiza rezultata

1. Trke u 2005-oj godini:

1.1. Otvoreno prvenstvo Beograda - Lipovica

* Vreme održavanja: 14. maj 2005. godine

* Distanca: 40 km, podeljeno u dve etape po 20 km, sa odmorom od 30 min. i merenjem pulsa nakon prve etape.

Tab. 1. Rezultati trke Beograd – Lipovica distance 40 km (2005.)
The results of race Belgrade-Lipovica, distance 40 km (2005)

Takmičar Competitor	Klub Club	Vreme Time
Marina Gunjača	MBM	3 h 6 min. 00 sek.
Saša Krnjajić	Kremen	3 h 11 min. 58 sek.
Halid Bitić	Aleksa Dundić	3 h 13 min. 00 sek.

$$V=s/t = 40 \text{ km} / 3 \text{ h } 6 \text{ min. } 00 \text{ sec.} = 40000 \text{ m} / 11160 \text{ sec.} = 3.58 \text{ m/sec} = 12.90 \text{ km/h}$$

U pitanju je bila brdska utakmica, sa više uspona i padova i nekoliko hazarda. Jahalo se po veoma raskvašenom i blatnjavom terenu, pa se išlo dosta sporo. Prosečna brzina prvoplasiranog to jasno i pokazuje. U zavisnosti od konfiguracije terena kretnje konja su bili korak i kas, uz retke i kratke deonice gde se moglo preći u lagani kenter (lagan galop).

Trku je započelo 8 jahača, a završilo 5. Razlog je raskivanje konja, ali i premor i konja i jahača. Nakon prve etape i merenja pulsa, svi konji (sem odustalih) su bili dobrog zdravstvenog stanja i pulsa nižeg od 64 otkucaja u minutu, pa su pušteni u završnu etapu.

I u teškom šumskom terenu 5 dobro pripremljenih konja i jahača su finiširali bez većih problema.

1.2. Otvoreno prvenstvo Vojvodine - Pančevo

* Vreme održavanja: 18. jun 2005. godine

* Distanca: 60 km; podeljeno u dve etape po 30 km, sa odmorom od 30 minuta nakon prve i merenjem pulsa konjima.

Tab. 2. Rezultati trke prvenstva Vojvodine distance 60 km (2005)
Vojvodina championship race results, distance 60 km (2005)

Takmičar Competitor	Klub Club	Vreme Time
Jelena Petković	Aleksa Dundić	2 h 53 min. 00 sek.
Jelena Borković	Kremen	3 h 04 min. 02 sek.
Višnja Andrić	Kremen	3 h 08 min. 00 sek.

$$V=s/t = 60 \text{ km} / 2 \text{ h } 53 \text{ min. } 00 \text{ sec.} = 60000 \text{ m} / 10380 \text{ sec} = 5.78 \text{ m/sec} = 20.81 \text{ km/h}$$

Nizijska utakmica, bez ikakvih razlika u visini. Suv teren i izuzetno sabijena staza su zahtevali oprezno jahanje. Trku je započelo 8 jahača, a nakon prve etape odustaju dva, zbog povreda nogu i hramanja grla. Svi ostali uspešno završavaju trku.

1.3. Otvoreno prvenstvo Republike Srbije - Lazarevac

* Vreme održavanja: 09. jul 2005. godine

* Distanca: 80 km; podeljeno u dve etape po 40 km, sa odmorom od 30 minuta i merenjem pulsa konjima.

Tab. 3. Rezultati trke prvenstva republike Srbije distance 80 km – Lazarevac (2005)
Republic Serbia championship race results, distance 80 km – Lazarevac (2005)

Takmičar Competitor	Klub Club	Vreme Time
Jelena Jakovljević	Konjanik	5 h 17 min. 45 sek.
Željko Valahov	/	5 h 27 min. 00 sek.
Marina Gunjača	MBM	5 h 40 min. 00 sek.

Ovom trkom dolazimo do već prepoznatljive distance za takmičenja u daljinskom jahanju u Evropi i svetu. Svi učesnici su prošli kontrolna i završna merenja relativno uspešno i u navedenom vremenu završili trku.

Ipak, rezultat ove trke nije realan jer su jahači zbog neobeležene staze išli 2 časa polovinu prve etape isključivo hodom.

1.4. Otvoreno prvenstvo Srbije i Crne Gore - Lazarevac

* Vreme održavanja: 11. avgust 2005. godine.

* Distanca: 80 kilometara; podeljeno u dve etape po 40 kilometara, sa odmorom od 30 minuta nakon prve etape i merenjem pulsa konjima .

Tab. 4. Rezultati trke prvenstva SCG distance 80 km – Lazarevac (2005)
Serbia and Montenegro chempionship race results, distance 80 km – Lazarevac (2005)

Takmičar Competitor	Klub Club	Vreme Time
Jelena Petković	Aleksa Dundić	3 h 40 min. 14 sek.
Jelena Jakovljević	Konjanik	3 h 46 min. 30 sek.
Saša Krnjajić	Kremen	3 h 48 min. 12 sek.

$$V=s/t = 80 \text{ km} / 3 \text{ h } 40 \text{ min. } 14 \text{ sec.} = 80000 \text{ m} / 13200 \text{ sec} = 6.06 \text{ m/sec} = 21.82 \text{ km/h}$$

Obzirom da je u pitanju državno prvenstvo i da rezultat na ovoj distanci odgovara evropskim, pa čak i svetskim normama, malo ćemo više pažnje obratiti pobednicima ove trke.

Prvi kuriozitet je da su svi jahači bukvalno čim su ujahali u cilj prijavili merenje pulsa svojih konja. Uglavnom je neophodno nakon ulaska u cilj konja rasedlati i šetati „na ruku” 10-ak minuta uz obavezno hlađenje vrata, glave i grebena hladnom vodom. Može se konju dati i mala količina vode da popije.

Bez ikakvog rashlađivanja konja, na merenje ulazi Jelena Petković sa svojom kobilom Mentom, Šađa rase uvezene iz Bugarske. Prolazi na prvom merenju sa skoro neverovatnim pulsom od 47 otkucaja u minuti. Druga svog konja uvodi Jelena Jakovljević. U pitanju je grlo Vikita, Arapske rase, a njen konj prolazi sa 44 otkucaja u minuti. Saša Krnjajić je na svom merenju vraćen jer mu je konj imao 68 otkucaja (norma i minimum za prolaz je 64), ali je već nakon 5 minuta prijavio novo merenje i prošao sa 61 otkucaj. Jahao je pastuva Murata, Arapske rase.

Možda je ovako dobrom rezultatu i dobrom pulsu grla „kumovao” izuzetno lep dan, dobra vlažnost vazduha i vazdušni pritisak, kao i kišica koja je počela da pada pred sam završetak trke. Sve u svemu, jasno je da su ovih nekoliko grla i njihovih jahača napredovali tokom same sezone i da su kraj takmičenja dočekali u najboljoj formi.

Ostvareni rezultat je zaista vredan pažnje i ne bi ga se postideli ni na jednom evropskom, pa ni svetskom takmičenju. Naravno, prepoznatljive distance u Evropi i svetu su 80, 120 i 160 kilometara, pa treba da razmišljamo u tom pravcu, jer je očigledno da imamo nekolicinu jahača, a i konja koji bi mogli da se nose sa tim.

2. Osvrt na neka od takmičenja u inostranstvu

Al- Ahram Al- Arabi endjurans trka

* Vreme održavanja: 21.april 2004.godine

* Distanca: 120 km

Trka je bila podeljena na pet etapa:

1. dužina 36 km i 30 minuta odmora
2. dužina 30 km i 40 minuta odmora

3. dužina 20 km i 50 minuta odmora
4. dužina 20 km i 50 minuta odmora
5. dužina 14 km, gde su skoro celom dužinom etape raspoređene ekipe za medicinsku kontrolu.

Trku je, u samu zoru, započelo 52 konja i njihovih jahača. U odsustvu višegodišnjeg pobednika i nosioca titule najboljeg, Šeika Mohamed Bin Rashida i njegovih sinova, krunu je preuzeo takođe Šeik Hazza Bin Zajed, sin predsednika Ujedinjenih Arapskih Emirata.

On je celu distancu, tj. svih 5 etapa završio za rekordnih 7 časova, 07 minuta i 09 sekundi.

U proseku je jahao brzinom od 17 km na čas, svog sad već šampionskog, sivog pastu-va arapske rase, Mindari Enzaka.

Trka za šampiona sveta u endjuransu
Internacionalni endjurans, grad Dubai

* Vreme održavanja: u toku 2005. godine.

* Distanca: 160 km

Šampion sveta u endjuransu je postao Šeik Hazza Bin Sultan Zajed, koji je jahao svog arabera Hašima. Čak je i prethodni svetski rekord ove trke od 7 časova i 20 minuta, pome- ren za nekoliko minuta. Vreme pobednika je bilo 7 časova, 17 minuta i 36 sekundi.

$$V=s/t = 160 \text{ km} / 7 \text{ h } 17 \text{ min. } 36 \text{ sec.} = 1600000 \text{ m} / 26220 \text{ sec} = 6.10 \text{ m/sec} = 21.97 \text{ km/h}$$

Zaključak

Daljinsko jahanje je već stiglo do određenog nivoa. Bila bi prava šteta da se napredovanje ove discipline ne nastavi i to krupnim koracima. Praćenje promena u pravilnicima svetskog i evropskog saveza je samo jedna od mera. Samo pravilnim analizama prosečne brzine, pulsa i ostalih parametara od značaja, možemo se nadati pravilnoj selekciji i odgoju, a i napredovanju u ovoj disciplini. Podaci nam jasno govore da se ne mogu osporiti predispozicije koje određene rase imaju za ovu disciplinu. Sem toga i adekvatna pripremljenost grla je od velikog značaja. Prosečna brzina u trkama, kao i puls, jesu važni parametri za očuvanje zdravlja konja, ali i jahača. Svim ovim parametrima zajedno bi trebalo posveti još veću pažnju u narednom periodu, jer jedino tako se možemo nadati uspesima u budućnosti u zemlji, ali i na takmičenjima u inostranstvu.

Literatura

1. *Ames, F., Bayley, L. (1999):* The big book of horses.
2. *Brinze, M. (1980):* Konjogojstvo. Školska knjiga, Zagreb.
3. *Broom, D. (1998):* Enciklopedia of the horse.
4. *Lazić, S. (2006):* Diplomski rad, Analiza rezultata u daljinskom jahanju (endjuransu) u našoj zemlji sa osvrtom na rezultate u inostranstvu.
5. *Mitrović, S., Grubić, G. (2003):* Odgajivanje i ishrana konja.
6. *Stanišić, Z., Šupica, M. (1987):* Sportski konji.
7. *Hristov, S., Bešlin, R. (1991):* Stres domaćih životinja.

ANALYSIS OF THE RESULTS OF THE ENDURANCE RIDING IN OUR COUNTRY

*S. Lazić, S. Mitrović, V. Djermanović**

Summary

Endurance riding is a relatively young discipline in our country.

Only by following our racing results, the results of the neighboring countries and the results achieved at the world races, as well as comparing these results and analyzing them it is possible to ensure advancement in this sport.

Above all, this refers to the breathing frequency, pulse rate and the average speed of a horse, measured over a certain distance or the whole path. Only then is it possible to give the right breeding and upbringing evaluation of a horse and start with the proper selection and upbringing.

In endurance riding, horses should be ridden with reserve in order to save their strength. A few minutes after a race, a horse's pulse should be 64 per minute, and after half an hour the horse should be capable of continuing the race at the same tempo.

Proper approximate speed of a horse is between 12-22 km per hour depending on the terrain, the riding conditions and the shape the horse is in.

Only if these parameters are fulfilled, the progress of horses, this sport and ourselves is possible.

Key words: endurance riding, approximate speed, pulse, races, horses.

* Slobodan Lazić, B.Sc., Secondary Agriculture and Feeding School, Sombor; Sreten Mitrović Prof. Ph.D, Vladan Đermanović, B.Sc., Faculty of Agriculture, Zemun-Belgrade.